1940 ий
13
ОКТЯБРЬ
№ 91 (704)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла эллысе пролетарий шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Йошкар-Ола Горком орган

У АКТИВЛАН КОНКРЕТНО ПОЛШАШ

Отчетно-сайлымаш погынымаш-шамычым эртарыме жапыште первичный комсомольский организаций-шамычын руководствышкышт у актив толын. Республикыштына 1.625 первичный комсомольский организацийыште отчетно-сайлымаш погынымаш эртыш, тушечын 1.073 организацийын секретарьжылан первый гана сайлалтше, самырык комсомолец-шамыч улыт.

Посна первичный комсомольский организаций-шамычын руководительышт отчетно-сайлымаш погынымаш деч вара комсомольский организацийын пашажым перестроитлымашке уло энергийым пыштен пижыныт. Нуно ВКП(б) XVIII с'ездын да ВЛКСМ ЦК VIII да варасе пленумжо-шамычын решенийыштым, отчетно-сайлымаш погынымашын решенийжым шуктымашке комсомолец-шамычым кумдан мобилизоватленыт.

Звениговский районысо „Волгевче" колхоз пеленсе комсомольский организацийын секретарьже Краснов йолташ комсомолец-шамычым колхозный производствын чыла пашашке мошген организоватлен. Комсомолец-шамыч: Краснов, Мартынов, Замышкин, Салтыкова да молат кылмаш куралмаште кечаш нормым 130 процентлан темен толыныт.

Косолаповский район „Йошкар кече" да „Звезда" колхоз-шамыч пеленсе первичный комсомольский организаций-шамыч Октябрь пайрем вашеш социалистический соревнованийыш ушненыт. Комсомолец-шамыч колхозын пачу пашажым кучык срокышто завершитлышаш верч, общественный животноводствым развиватлыме планым темышаш верч активно кучедалыт.

Но кызыт шуко первичный комсомольский организаций-шамыч шке пашаштым перестроитлымашке кÿлешын пижын огытыл. Самырык секретарь-шамыч комсомольский организацийын пашажым кушеч тÿҥалаш, кызытсе жапыште могай пашам ышташ огыт шинче. Ятыр райкомол-шамыч да горкомол первичный комсомольский организаций-шамычын секретарьышт деве установочный совещанийым але мартеэртарен огытыл.

У активлан комсомольский пашам виянгдаш райкомол-шамыч деч да горкомол деч конкретный полыш требоватлалтеш. „ВЛКСМ ЦК XI пленумын решенийже-шамычым илышыш пуртен, ончыкыжым руководствын кумда активым, эреак действоватлыше комиссий-шамычын членыштым, пленум член-шамычым да первичный комсомольский организаций-шамычын секретарьыштым, внештатный инструктор-шамычым шупшын, тидын годым кажне активистын способностьшым шотыш налын, нунылан комсомольский поручений пуэн, тиде поручений шукташлан систематически полшен да ыштен шуктымашым эреак контролироватлен, комсомольский организацийын пашажым организоватлаш. Кумда районный, городской активын да кугу предприятийласе активын погынымашыштым регулярно эртараш, тидын годым комсомольский пашан ситыдымашыже нерген критика ден самокритикым кумдан шараш" — теве XVI Марий ский областной комсомольский конференций шке решенийыштыже горкомол да райкомол-шамыч ончылан могай конкретный задачым шынден. Первичный комсомольский организаций-шамычын пашаштым виянгдаш у активлан полшымаште тиде задача кажне райкомолын да горкомолын пашаштышт тÿҥ верым налшаш.

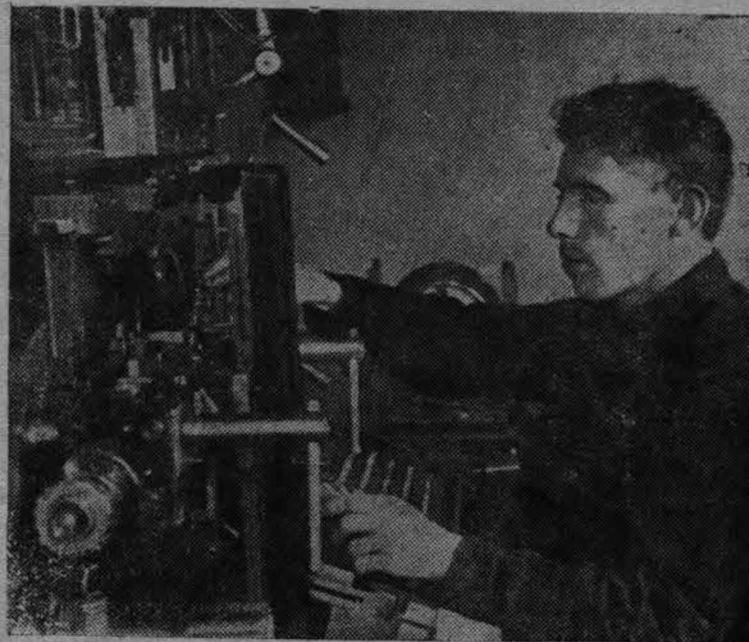
Октябрь пайрем вашеш

Республикыштына ятыр комсомольский организаций-шамыч Октябрь пайрем вашеш социалистический соревнованийым кумдан шареныт. Нуно пайрем вашеш шке ÿмбакышт налме обязательствыштым шуктымашке комсомолец-шамычым, несоюзный молодежым кумдан мобилизоватленыт.

Шукерте огыл Маркожтрестысе комсомолец стахановец шамычын совещанийышт эртен. Комсомолец-стахановец-шамыч тиде совещанийыште Октябрь пайрем вашеш социалистический соревнованийыш ушнымо нерген вопросым обсуждатленыт. Совещанийыште участвоватлыше самырык стахановец-шамыч октябрь тылзыште производственный планым 105 процентлан темаш, чыла комсомолец-шамычым, несоюзный молодежым стахановский движенийыш шупшаш, молодежлан стахановский школым организоватлаш обязательствым налыныт.

Ленинско-сталинский комсомолын шуко миллионан армийже производствыште, колхозлаште социалистический соревнованийым шарымаште личный примерым ончыктен толын да ончыктен толеш. Октябрь пайремын XXIII идалыкше вашеш социалистический соревнованийым шарымаштат комсомол ик кугу верым налын шога. Республикысе кажне комсомольский организаций Октябрь пайрем вашеш социалистический соревнованийыш ушнен, шке ÿмбаке налме обязательствым честь дене шукташлан чыла комсомолец-шамычым да несоюзный молодежым кумдан мобилизоватлышаш.

Октябрь пайрем вашеш социалистический соревнований

Комсомолец-стахановец В. Сонов йолташым Маргостипографийыште линотип станокыш кусарыме. Тудо кызыт линотипым сайын тунем шуын. Снимкыште: В. Сонов йолташ пашам ыштымыже годым.

Фото М. Чуршуковын.

Производственный кÿлталтмаш дене вашлийыт

Звенигово. Советский Союзын Герой С. Н. Бутяков лÿмеш судоремонтвый заводысо пашазе-шамыч коллектив Октябрьын XXIII идалыкше лÿмеш социалистический соревнованийыш ушнен. Коллектив идалыкаш производственный программым 12 декабрьлан темаш обязательлалтын.

Кызыт пашазе-шамыч шкевыштын обязательствыштым шуктат. Мутлан, Райсовет депутат, ВКП(б) член, слесарь Уланов йолташ паша нормым кече еда 300 процент марте тема, модельщик Сивов йолташ—200 процентлан, котельный цехын шаблонщикше З. И. Лазарев йолташ—250—280 процентлан, котельный цехын котельщикше А. В. Колотков йолташ — 250 процентлан, литейный цехысе литейщик Агатеев йолташ—200 процентлан темат.

С. Н. Бутяков лÿмеш заводын коллективше „25-ое Октября" завод дене соревнованийыште ончыл верыш лекшаш верч кучедалеш.

И. Казаков.

Нормым эртарен темат

Тор'ял. Йошкар-Памашский МТС-ын самырык тракторист-шамыч Великий Октябрьский социалистический революцийын XXIII идалыкше вашеш стахановский пашам кумдан шареныт.

Комсомолец Мосунов Александр „У-2" трактор дене тракторный пашан идалыкаш планжым 111 процентлан, комсомолец Мосунов Павел—112 процентлан теменыт. Самырык трактористка Сидоркина Анна идалыкаш планым 188 процентлан, Сидоркин Павел—111 процентлан, Иванов Владамир—110 процентлан теменыт. Тракторист Жубрин Петрат „НАТИ" трактор дене 495 гектарым куралын, планым 108 процентлан темен.

М. Соколов.

СОВЕТСКИЙ СОЮЗЫШТО

Командир-кавалерист шамычын у отряд

Тамбов. Первый Конный армий лÿмеш Тамбовский Краснознаменный кавалерийский училищыште лейтенант-шамычын выпуск лийын. Красный командир чыла шотышто чапын ямдылалтше командир-шамычын у отрядым вальын. Выпускник-шамычын 90 процентше государственный экзаменым „отлично" да „хорошо" отметка дене сдатлен.

Узбекистаныште хлопкым погымаш

Ташкент. Великий Октябрьский социалистический революцийын 23-шо идалыкше вашеш сырдарья погымашым завершитлышаш верч хлопкороб-шамычын соревнованийышт кумдан шарлен. 300 утла рахматовский бригада ден звено-шамыч идалыкаш заданийыштым теменыт.

Нарынский район Сталин лÿмеш колхозысо Д. Дусматов йолташын бригадыже пашам моткоч сай ышта. Д. Дусматов йолташ Кугу Ферганский каналым ыштымаште выдаюшийся успехшылан Ленин орден дене наградитлалтын. Бригада кажне гектар гыч ойырен налме 26 центнер хлопокым государстволан сдатлен да эше тынарымак погаш обязательствым налын. Соревнованийыште Папский район Ханабадский сельсоветысе артель шамыч ончыч каят, нуно хлопок сдатлыме идалыкаш планым теменыт.

Первый плавка

Ново-Тагильский металлургический комбинатыште „Тагилстрой" трест кокымшо мартеновский комакам ыштен шуктен да эксплоатацийыш пуэн.

Комакан мощностьшо — идалыкеш 106 тонн вурс. 8 октябрьыште первый плавкым пумо.

Московский Станкоинструментальный институтлан И. В. Сталин йолташын лÿмжым присвоитлыме нерген

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМЫН

УКАЗШЕ

Московский Станкоинструментальный институтын 10 ийыш палемдышашлан студент, преподаватель, профессор, административно-технический пашаен-шамычын да келге машиностроений калык комиссариатын йодмыштым шукташ да институтлан И. В. Сталин йолташын лÿмжым присвоитлаш.

СССР Верховный Совет Президиум Председатель М. КАЛИНИН.

СССР Верховный Совет Президиум Секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль. 1940 ий 11 октябрь.

58

СССР-ын Государственный Трудовой Резервше-шамыч нерген Указым республикысе молодежь одобрятла

Элнан эшеат пеледалтмыже верч

Куженер. (Телефон дене). 10 октябрьыште Куженерский средний школын 9 „Б" классыштыже тунемше-шамычын погынымашышт эртен. Нуно правительствын Указшым кумыл нöлтын обсуждатленыт да чыланат ик ен гай одобрятленыт.

— Тенийсе тунемме ийым эшеат сайын эртараш уло вийнам пыштена, — манаш нуно. — Сайын тунемашлан мемнан чыла условийна уло. Мыланна ачаэвана шамыч полшат. Дисциплиным ме эше утларак саемдена. Средний школым тунем пытарен, шкенан элнан пеледалтмашыже верч тыршаш тӱҥалына. Шкенан шочмо элналан достойный пашаен лияш — тиде мемнан эн почетный задачына.

Указым обсуждатлымаш колхозласе молодежь коклаштат кумдан шарлен.

И. Сапожников.

Железнодорожный Училищыш тунемаш каяш йодыт

Морко. (Телефон дене). Районысо пиалан колхозный молодежь правительствын Указшым шокшын одобрятла. Кызыт райкомолыш молодежь деч шудö дене йодмаш пурен. Самырык колхозник комсомолец-шамыч тӱрлö специальность дене тунемаш каяш шонат.

Теве Семисолинский сельсоветысе „2 Пятилетка" колхоз гыч М. Нифатов, Н. Нифатов да М. Борзов железнодорожный училищыш тунемаш каяш йодмашым пуэныт. Нуно шке йодмашыштышт тыге возеныт:

— Ме пиалан илышыште илена. Мыланна партий ден правительство тунемаш да честно пашам ышташ чыла условийым пуэныт. Ме достойный специалист лияшлан железнодорожный училищыш тунемаш каяш йодына.

С. Волков.

Йодмаш кажне кечын ешаралтеш

Трудовой Резерв-шамыч нерген СССР Верховный Совет Президиумын Указшым республикысе комсомольский организацийлаште обсуждатлымаш кумдан кая. Тиде Указым комсомолец-шамыч шокшын вашлийыныт да организацийласе эн примерный комсомолец-шамычым училищышке ойырат. Указым обсуждатлымеке, комсомолец-шамыч ВЛКСМ райкомыш йодмашым пуат.

Теве Йошкар-Олинский райкомолыш ик кечыште 17 йодмаш пурен. Нунын коклаш гыч „Ясное утро" колхоз пеленсе комсомольский организацийысе комсомолец Г. Д. Кривошеев йолташ йодмаштыже тыге воза: „Государственный Трудовой Резерв - шамыч нерген СССР Верховный Совет Президиумын Указшым лудын лекмекем, училищыш тунемаш каймем шуаш тӱҥале. Квалификацийым налын, кушкын шогышо социалистический промышленностьышто пашам честно ышташ тӱҥалам. Мый речной транспорт школыш колташ йодам".

М. Толстухин.

ТӰҤ ОБЯЗАННОСТЬЫШТЫМ МОНДЕНЫТ

8 октябрьыште пӱтынь Советский Союз мучко пионерский активым сайлымаш тӱҥалын. Пионерский активым сайлымаш — ответственный паша. Тиде пашам организованно эртарышаш верч, пионерский организаций - шамычын пашаштым саемдышаш верч комсомольский организаций-шамыч пӱтынек отвечатлат. Тидын нерген ВЛКСМ ЦК секретарь Михайлов йолташ московский комсомолын конференцийыштыже выступатлымыж годым эше ик гана палемден: **„пионерский организаций - шамычым вуйлатымаш — комсомолын кровный пашаже да тӱҥ обязанностьшо".**

А мемнан республикысе ятыр комсомольский организаций - шамыч тидым монденыт. Пионерский активым сайлымаш огыт полшо, вуйлатен огыт шого.

Теве Йошкар-Оласе 4-ше номеран школыш Поволжский лесотехнический институт пеленсе комсомольский организаций 12 пионервожатыйым (Н. Рогова, К. Данилова, Г. Мухина, К. Янгачаева, А. Ешмекова да молат) ойырен ыле. Нунын кокла гыч иктыжат пашам тӱҥалын огыл. Пионерский активым сайлымаш нерген огытат шинче. Комсомольский организацийжат пионервожатый-шамычым ойырымо дене гына тыпланен.

Тыгак 5-ше номеран школыштат ик пионервожатыят уке. Горкомол таче мартеат вожатыйым колтен огыл. Пионерский активым сайлыме нерген тиде школышто иктат ок шинче. Тунемше-шамыч коклаште учебно-воспитательный пашам кӱлеш семын шындыме огыл. Успеваемость ден дисциплина начар. Теве 4-ше классыште тунемше В. Якимов пытартыш жапыште удан тунемаш тӱҥалын. Дисциплинымат нарушатла. Кокымшо классыште тунемше А. Власов школыш кечым, кодын коштеш. Пытартыш 6 кечыште тудо мöнгыжат миен огыл. Аваже лӱдынат, эргыжым воспитатлаш отказыватлен.

8 октябрьыште Йошкар-Оласе школлаште пионерский активым сайлымаш тӱҥалын. Снимкыште (шолаште): 7-ше номеран школын 4-ше классысе отрядын председательже Клара Башмакова шке пашаже нерген отчетым ышта.

Фото. М. Чуршуковын.

А школьный комсомольский организаций А. Власовын уда поведенийже нерген шоналтенат огыл.

6-шо номеран средний школа пеленсе комсомольский организацийын секретарьже А. Анцыгин йолташ пионерский активым сайлымашым вуйлатымаш деч отказыватлен.

Тыгай факт-шамыч районлаштат уло. Теве Пектубаевский райкомолын пашаенже-шамыч пионерский активым сайлымаш нерген нимом огыт шинче. Нуно пионерский организаций-шамычым вуйлатымашым монденыт.

Пионерский организаций-шамычым вуйлатымашке тыгай бездушно ончымашым кызытак пытарыман. Пионерский организаций-шамычлан кызытак практический полышым пуэн, пионерский активыш эн сай, примерный, пашам йöратен ыштыше, отлично тунемше пионер-шамычым сайлыман. Комсомольский организаций-шамычлан шкеныштын кровный пашаштым, тӱҥ обязанностьыштым ик минутланат мондыман огыл. Достойный вашталтышым куштышаш верч кече еда тыршыман.

Библиотекыште книга-шамыч ешаралтыт

Русско-Пуяльский начальный школа пелен (Куженерский район) 1936 ийыште школьный библиотекым организоватленыт. Тыште кажне ийын у книга-шамыч ешаралтыт. Тенийт 30 тӱрлö у книгам налме. Кызыт библиотекыште чылаже 450 тӱрлö книга-шамыч улыт. Тунемше йоча-шамыч библиотека гыч книгам налын, кӱрылтде лудын шогат. Шке шичмашыштым нöлтат.

С. Петров.

ПЕНГЫДЕ ДИСЦИПЛИНА ВЕРЧ

Большевистский партий кӱртньö гай, сознательный дисциплина верч кучедалмын значенийжылан эреак кугу вниманийым ойырен да ойырен шога. Молодежым кӱртньö гай пенгыде, сознательный дисциплина духеш воспитыватлымаште эн ончычак комсомол ончылно кугу задача шога.

СССР Верховный Совет Президиумын „Кандаш часан паша кечыш да шым кечан паша арняшке вончымо нерген да предприятий ден учрежденийлаште тыге пашазе ден служащий-шамычын самовольно каймыштым чарыме нерген" 26 июньысо лукмо Указшым, тугак 10 да 17 июльышто лукмо Указ-шамычым илышыш пуртымаште комсомольский организаций да чыла комсомолец шамыч несоюзный молодежлан примерым ончыктышаш улыт.

Туге гынат, мемнан республикысе ятыр комсомольский организаций-шамыч 26 июньысо да 10 ден 17 июльысо Указ-шамычым комсомолец ден комсомолка шамычлан кӱлешын умылтарен огытыл. Сандене комсомолец - шамыч коклаште трудовой дисциплиным нарушатлыше-шамыч шагал огыл улыт. Комсомолец-шамыч коклаште государственный средствым шке кӱлешлан кучылтмаш дене, тыгыде шолыштмаш дене заниматлыше-шамычат улыт.

Куженерский сельпон счетоводшо - комсомолец Гризин Павел вӱдым йӱмыжö шуэныт, пашажым кудалтен, графиным кычалын райисполкомын машинисткаже деке каен. Графинлан кайше ен ик час 30 минут прогулым ыштен.

Йошкар-Олинский городской милицийыште пашам ыштыше комсомолец П. С. Волжанин, 1939 ий гыч комсомолец, постыш шогалме деч ончыч изажым вашлийынат, шукертсек уждымо изаж дене аракам йӱын-йӱын мутланенат. Тудо пашашке йӱшö вуя толын, но милиций начальник йӱшö Волжаниным пашаш допускатлен огыл.

А. П. Владимиров (Оршанский район гыч), 1922 ийыште шочшо, 1938 ий гыч комсомолец, государственный средствым шке кӱлешыжлан кучылтын.

Комсомолка Овечкина Клавдия Оршанский райбольницыште пашам ыштымыже годым 5 простыным да моло тыгыде ӱзгарым шолыштын.

Нине прогульщик, растратчик да вор-шамычым комсомол радам гыч исключатлыме да калык суд ончыко мут кучаш шогалтыме.

26 июньысо Указым нарушатлымылан республика мучко ятыр еҥым комсомол радам гыч лукмо да судитлыме. А посна первичный комсомольский организацийлаште прогульщик-шамыч ваштареш кызыт але путырак начар кучедал т о л ы т. Люльпанский машинно-тракторный станцийыште 4 комсомолец прогулым ыштен, но тиде факт-шамычым комсомольский погынымашлаште кӱлеш семын обсуждатлен огытыл.

Посна комсомолец-шамыч ик вер гыч вес верыш коштат, производствылан ущербым ышташ тыршат. Йошкар-Олинский район гыч комсомолец Плотников 1940 ийыште 3 учрежденийыште пашам ыштен, вара июльышто Нижний-Тагилыш паша ышташ вербоватлалт каен. Тушто кум кече олам ончышт коштын да мöнгыжö шылын каен. А вет тудо вербоватлалт каймыжлан государственный средствым шагал огыл пытарен.

Комсомолка Чернышевам Наркомфин Волжский раййолын пашам ышташ колташ ыштен, а тудо—„мый институтым тунем пытаренам, специалистым районыш колтынеда!" — манын кугу йӱк деве ойлыштын, торешланаш тӱҥалын. Но комсомольский организаций Чернышеван администраций ваштареш шогалмыже нерген, союзный дисциплиным варушатлымыже нерген вопросым комсомольский погынымашеш обсуждатлаш тоштын огыл.

Ятыр райкомол секретарь-шамыч прогульщик-шамыч ваштареш кучедалаш общественный мненийым ыштышлан мерым приниматлен огытыл. Ронгинский районышто 8 комсомолец прогулым ыштен, тушечын кок комсомолецым комсомольский билет дене тюрьмаш петыреныт. А райкомол секретарь Калинина йолташ нине прогульщик-комсомолец-шамычым комсомол радам гыч исключатлашлан шке жапыштыже мерым приниматлен огыл.

Комсомол Ленин-Сталин партийын эн лишыл помощникше. Комсомолын кажне членже ленинско-сталинский комсомол лӱмым гордость дене нумал коштшаш да производствышто трудовой дисциплиным пенгыдемдышаште тыгак чыла несоюзный молодежлан примерым ончыктышаш улеш. Кажне комсомолец союзный дисциплиным пенгыдемдышаш верч эреак кучедалшаш. Райкомол да первичный комсомольский организаций-шамыч комсомолец-шамыч коклаште трудовой да союзный дисциплиным пенгыдемдышаш верч большевистски кучедалшаш улыт.

И. Сайтиев.

КОМСОМОЛЬСКИЙ ИЛЫШ

Примерный секретарь

Отчетно-сайлымаш погынымаште „Тумер" колхоз пелевсе (Моркинский район) первичный комсомольский организацийын секретарьжылан И. Березин йолташым сайлыме. Тудо первый кече гычак шке пашажым йӧрэтен, план почеш ышташ тӱҥалын. Комсомольский погынымашлан тудо ончычак ямдылалтеш, садланак комсомольский погынымаште активность, критика да самокритика кугу верым налын шогат. Чыла общественный пашаштат активный да пеҥгыде дисциплинан лияшлан комсомолец-шамычым Березин йолташ шке примержеДене туныктен шога.

Кажне кастене колхозник-шамычым красный уголокышко чумырен, Березин йолташ нунылан тӱрлӧ газетым, журналым, художественный литературым йӱкын лудеш, умылтара. Колхозник - шамыч тудым пагален колыштыт.

Тудо шке идейно-политический шинчымашыжымат эреак нӧлташ тырша. Ондакше Березин тракторный бригадыште прицепщиклан гына ыштен гын, кызыт шкеак „СТЗ-НАТИ" трактор дене куралеш. Кылмаш куралмаште кажне кечын паша нормым 150 процентлан темен шога. Березин йолташын пашам моштен организоватлымыже почеш комсомольский актив колхоз пашаште кугу полышым пуэн шога, пеҥгыде трудовой дисциплина верч кучедалеш.

Теве 1940 ий январь гыч октябрь тылзе марте комсомольский активын вийже дене колхозышто 11 номер пырдыж газетым лукмо. Пырдыж газета гоч колхозысо стахановец-шамычын сай паша опытыштым, колхозын чыла илышыжым да ситыдымашымат эреак ончыктен шогымо.

Моло первичный комсомольский организаций-шамычын секретарьыштлан Березин йолташын пашаже пример лийман.

И. Алексеев.

Колхозный ферма-шамыч шукемыт

Колхоз-шамычым пеҥгыдемдымаште ферма-шамыч пеш кугун полшен шогат. Тидым шуко колхозник-шамычат кызыт раш умленыт. Садланак чыла колхозлаштат ферма ий еда ешаралтеш, ятыр у ферма-шамычым угычын организоватлыме.

Теве Параньгинский район „У корно" колхозыштат тений кок фермым угыч организоватлыме. Кызыт тиде колхозышто чылаже 4 ферма уло.

Тений организоватлыме у птицеводческий фермым вуйлаташлан комсомолка Ф. Попова йолташым ойырымо. Тудо шке пашашкыже честно относитлалтеш, фермын пашажым саемдаш уло кумылжо дене тырша. Фермыште кайык поголовьем утларак шукемдаш манын, тений тудо колхозник-шамыч деч муным погеп. Погымо муно гыч лекше чывиге-шамыч чыланат илат.

С. Рельцев.

Вольыкым ончымашке вниманийым утларак ойыраш

Сотнурский районысо посна комсомольский организаций-шамыч вольык ашнымаш планым темышаш верч чот тыршат. Теве Петьяльский сельсовет „У ял" колхоз пелевсе первичный комсомольский организацийын секретарьже Андреев йолташын инициативыж дене организоватлыме комсомольский бригада 5 тонн силосым оптен.

Сельсовет мучко колхозный фермылашке контрактаций шот дене колхозник-шамыч деч вольык налмашым организоватлыме. Кызыт 39 презым, 5 сӧснам, 93 шорыкым, 81 вуй сурт кайыкым налме.

Но вольык ончымо пашашке районысо ятыр первичный комсомольский организаций-шамыч кӱлеш семын пижын огытыл. Теве Кульбашский сельсоветысе первичный комсомольский организаций-шамыч вольык ончымаш пашаште нимомат огыт ыште. Садланак сельсовет мучко кок тылзе коклаште улыжат 2 презым да 14 вуй шорыкым веле контрактоватлыме.

Каласаш кӱлеш, вольык ончымо пашаште райкомол могырымат вуйлатымашыже йӧршеш ок кой. ВЛКСМ райкомлан комсомолец-шамычым тиде пашашке кӱлеш семын мобилизоватлыман.

А. Поликарпов.

Сотнурский райзон старший зоотехникше.

Йошкар-Оласе Нефтебаза пелевсе первичный комсомольский организацийын секретарьже П. Пукемова йолташ (шолаште икымше) тиде организацийысе ВЛКСМ член-шамычлан комсомолын XVI областной конференцийын решенийжым умылтара.
Фото М. Чуршуковын.

„Чолга шӱдыр" колхоз молан шеҥгелан кодеш

Моркинский район „Чолга шӱдыр" колхоз керек могай озанлык пашаштат шеҥгелан кодеш. Тиде колхозын шеҥгелан кодмыжым теве тыгай факт-шамыч пеш раш ончыктат: колхозышто икияш шурно кылтам але мартеат каваным чумырен пытарыме огыл, кылта шийымаш пашат пеш начарын шындалтын. Пареҥгымат шукерте огыл лукташ тӱҥалыныт. Колхозник-шамыч пашашке чылан огыл лектыт.

Колхозышто пеҥгыде учет уке. Бригадир-шамыч: Н. Кузьмин ден С. Тимофеев колхозник-шамычлан трудоденьым приблизительно гына шындылыт, садланак колхозышто трудовой дисциплина кӱлеш кӱкшытыш шындалтын огыл.

Пытартыш кок ийлаште колхоз председательым кумышто гана лан сайлыме. Ожнысо председатель-шамыч колхозым ончыл радамышке лукташ, колхозын озанлыкшым пеҥгыдемдаш тыршен огытыл. Нуно шкештак шӱдӧ теҥге дене растратым ыштылыныт, колхозын озанлыкшым лушкыдемдаш гына тыршеныт. Колхозник-шамычынат чылаже 6 тӱжем теҥгем колхозлан тӱлышашышт уло.

Тыгай чыгаш лийдыме факт-шамычым колхозный актив ден ревизионный комиссий пеш раш шинчат гынат, ситыдымашым кӱчык жапыште тӧрлаш нимогай мерымат ыштен огытыл.

Тиде колхоз пелен комсомольский организаций уло, но тудын пашаже шке тӱсыжым нигунарэт ок ончыкто. Комсомолец-шамыч колхоз пашаште молылан сай примерым ончыктымо олмеш, нуно шкештак шеҥгелне шӱдырнат.

Тыгай положенийым умбакыже чыташ ок лий. Комсомольский организацийлан шке пашажым кызытак перестроитлен, чыла комсомолец шамычым пашашке активно мобилизоватлыман. Комсомольский организаций колхозышто улшо ситыдымаш-шамычым жапыштыже тӧрлаташ решительно кучедалшаш.

В. Степанов.

САЙ КАЧЕСТВАН ПРОИЗВЕДЕНИЙ ВЕРЧ

Коммунизмым ыштымаште калыкым воспитатлымаш — эн кӱлешан, эн ответственный паша. Тиде ответственный пашам шуктымаште советский литература кугу рольым модеш. Калыкым коммунистический духеш воспитатлымаште партийлан, эллан полшаш, пашашке коммунистически ончаш — теве советский литературын задачыже.

Советский литература ончылно шогышо задача-шамычым шукташлан писатель-шамычлан эн первояк шкаланышт пеш культурный лияшышт кӱлеш, тунам веле кӱкшӧ качестван художественный произведенийым пуаш лиеш. Государство ончылно мемнан моткоч ответственный пашана — кӱкшӧ качестван произведенийым пуаш.

Марийский литературым ончалына гын, мемнан але ятыр шеҥгелан кодмашна уло. Ӱмаште эртыше писатель-шамыч конференцийыште „марийский поэзий проза деч ончыкырак каен" манын кутырышна, но чумыр ончымаште тыге кеш — марийский поэзий моло калыкын поэзийже деч шеҥгелан кодын. Великий Октябрьский социалистический революций деч ончыч южо национальностьын письменостьшат лийын огыл гын, кызыт шукыштын литературышт, поснак палемдена, поэзийышт чумыр калыкын вниманийышкыже шуын. Лезгинский поэзийым ме Сулейман Стальскийын произведенийже гоч, казахский поэзийым Джамбулын произведенийже гоч умлена. Марийский поэзий моло калыкын вниманийышкыже ик поэтымат выдвигатлен огыл. Мемнан литературовед ден, критик-шамычна „мемнан поэт, писатель-шамычна самырык улыт" манын ӱшандараш тыршат. Тиде чын. Тиддеч посна моло причина-шамычат улыт, но критик-шамыч нине причина-шамычым огыт ончыкто, пеш шуэн гына изирак рецензий семын статьям возгалат.

Марийский поэзийыште штамп, трафарет, кукшын ончыктымаш нерген ойлымаш шукертак лектын, тыгай ситыдымаш але мартеат пытен шуын огыл. Причина-шамычым, очыни, поэт-шамычын самырык улмаштышт веле кычалаш ок кӱл. Начар качестван произведенийым возаш мыланна иктат правам пуэн огыл. Требоватлымаш икте веле — **сай качестван художественный произведенийым возаш!**

Самырык поэт-шамыч коклаште ик ситыдымаш — недисциплинированность койын шога, а тидыже нунын, вик каласаш, йӱмашышт гыч лектеш. Август тылзыште А. Бик ден С. Вишневский, прогулым ыштеныт, М. Большаков (Мирон Чойн) йӱын, хулиганитлен коштын. Макс Майнат шагалже годымайык вуя коштеш.

Макс Майн шукыж годым „шӱм деч посна" кукшо почеламутым пуа, образ верч ок тырше. Южгынамже Казаков Миклайын иктаж почеламутланже нимом шоналтыде подражатла. Тудо качество верч огыл, а количество верч гына тырша. Садланак „мый шуко возенам" манын кугешна. Йолташ-шамыч тудлан качество нерген кутырат гын, тудо нуным игылташ веле тӱҥалеш. Шке пашашке тыгай безответственный отношенийлан кызытак мучашым ыштыман.

Мылачна, писатель, поэт-шамычлан, качество верч уло вий дене кучедалаш шукертак жап, газета страницылаште халтурылан вер лийман огыл! Советский писатель культурность шотышто шкенжын читательже деч ӱлнӧ шога гын, мемнан культурный читательым удовлетворитлыше, тудым убедитлыше, воспитатлыше произведенийым нигунамат пуэн ок керт.

Мемнан самырык марий писатель, поэт-шамычлан ончыл идея дене — марксизм-ленинизм идея дене вооружатлалташ верч кече еда тыршыман. Тунам веле сай качестван произведенийым пуаш лиеш. Советский поэтын тӱсыжӧ, поведенийже могай лийшаш нерген посна вопросым шынден, самырык поэт, писатель-шамыч коклаште воспитательный пашам колташ ССП оргкомитетын, редакций-шамычын задачышт.

Осмин Йыван,

ССП оргкомитетын литконсультантше.

Драмкружок пашам сай ышта

Иван-Солинский средний школышто (Куженерский район) сентябрьын тӱҥалтыш кечылаштыже драмкружокым организоватлыме. Драмкружок шке пашажым сай ышташ тӱҥалын.

5 октябрьыште драмкружок член шамыч „Шӧртньӧ кид" пьесым модын ончыктышт. Октябрь пайрем кечын модын ончыкташлан кызыт „Ӱчӧ" пьесым ямдылат. Модшо-шамыч шке рольыштым кумыл нӧлтын тунемыт.

И. Мамаев.

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

Англо-германский война

Германский увертарымаш-шамыч

Берлин, 11 октябрь (ТАСС). Германский армийын верховный командованийже увертара:

„Тенгече германский авиацийын главный ударже Лондон вштареш виктарыме ыле. Шуко пудештмаш ден кугу пожар - шамычым палемдыме. Германский бомбардировщик-шамычын соединенийышт Ливерпульышто, Биркенхедыште да Манчестерыште военный портышто шуко важный об'ект-шамыч ўмбак бомба-шамычым кудалтылыныт. Тыште тугак вијан пудештмаш, пожар-шамыч лийыныт. Пожар-шамыч путыракшым Мерсей энерын кок серыштыжат улшо районлаште кугу энгекым ыштеныт. Южный ден Средний Английыште портовый сооружений, военный предприятий-шамычым да свабженийын пеш важный базыже-шамычым успешно бомбардироватлыме. Германский самолет-шамыч Английын западный ден южный побережьештыже аэродром-шамычым бомбардироватленыт. Ангара ден убежище - шамычым шалатыме.

Морской артиллерий Дуврым уэш лўйкален. Портышто шогышо судно-шамычыш да олан моло важный об'ектше - шамычыш снаряд - шамыч логалыныт.

Западный ден Северо-Западный Германийыште англичанский самолет - шамыч тўрлӧ ола ден промышленный сооружений -шамычым атаковатленыт. Военно-озанлык значенийан об'ект-шамычлан энгекым ыштыме огыл. Икмыняр илыме пӧртым шалатыме.

Тенгече неприятель 12 самолетым йомдарен. 4 германский самолет шке бызышкыже пӧртылын огыл".

Берлин, 11 октябрь. (ТАСС). Германский информационный бюро Льеж гыч увертара: 9 октябрь вашеш йўдым английский авиаций Льеж ден Герстал бельгийский олалаште кок кварталысе илыме пӧртлашке кугу калибран бомба-шамычым угыч кудалтен. Льежыште 4 здание ым шалатыме. Тугак увертаралтеш: англичан-шамыч тенгече 7 истребительым йомдареныт. Ик германский самолетлан Ла-Манш проливыште "вынужденно волен шинчаш логалын.

Английский увертарымаш-шамыч

Лондон, 11 октябрь. (ТАСС). Официально увертаралтеш: 10 октябрьыште германский самолет-шамыч Кент ден Сассекс графство-шамычын побережьештышт, тугак Темза воктен улшо олалашке икмыняр налетым ыштеныт. Икмыняр бомбым Лондонысо ик районышкат кудалтыме. Изирак материальный энгекым ыштыме, колышо ден сусыргышо-шамыч шуко лийын огыл. Тенгече 4 германский самолетым пытарыме. 4 английский истребитель базышкыже пӧртылын огыл.

Рейтер агентство увертара: 10 октябрьыште кас еке германский дальнобойный артиллерий Дуврым лўйкален. Бомбардироватлымаш 30 минут наре шуйнен. Снаряд-шамыч Дувр районышко возыныт, но энгекым ыштен огытыл. Колышо-шамыч лийын огытыл.

Английский бомбардировщик - шамычын отрядышт тенгыз гоч лектыныт да германский артиллерийын позицийже-шамычым бомбардироватленыт. Самолет-шамыч шуко бомбым кудалтеныт. Тиде жапыште английский авиаций Кале ўмбак налетым ыштен.

Китайыште военный действий-шамыч

Центральный Китайыште

Аньхуэй провинцийын икмыняр районлаштыже местный характеран бой шамыч лийын шогат. Янцзы энгерын южный серыштыже Уху деч юго-западышкыла райовышто икмыняр тўжем енан японский колонна тиде кечылаште Фанчэн районышто наступатлаш тўналын, тыште тудын пеш чот кредалмаш кая.

Аньхуэй провинцийын центральный ужаштыже китаец-шамыч Хэфейым да ятыр моло пункт-шамычым атаковатлат.

Чжэцзян провинцийыште Ханчжоу деч 25 километрлан западышкыла 1000 енан японский отряд западышкыла наступатлаш тўналын да Ливань оламатковатлен, тиде олам тиде жапыштак японский авиаций бомбардироватлен. Бой олан окрестностьлаштыже кая.

Северный Китайыште

5 октябрьыште китайский партизан-шамыч Сучжоу станций лишне Нанкин-Шанхайский кўртньо корным минировайленыт. Тидын деке японский военский поездым пудештарыме. Японский солдат-шамыч коклаште шуко колышо уло. Шуко оружий ден амуницийым пытарыме.

Южный Китайыште

Гуанси провинцийыште Наньнин-Фунань районышто посна стычка-шамыч лиедат.

11 октябрь (ТАСС).

Уставын требованийжым шукташ

Членский взносым жапыште тўлаш кажне комсомолец деч Устав требоватла. Взносым жапыште тўлымаш, Уставын чыла требованийжым шуктымаш —комсомолецын да пўтынь организацийын дисциплинированностьшым ончыкта. Но тидым але ятыр организацийлаште илышыш тўрыс огыт пурто, Уставын требованийжым кажне комсомолецын сознанийышкыже шуктен огытыл.

Садланак вет Уставым нарушатлыше комсомолецшамыч южо комсомольский организацийыште улыт. „Труженица" артель пеленсе комсомольский организацийыште Уставым нарушатлыше комсомолецым ятырак муаш лиеш. В. Бастракова йолташ шке недисциплинированностьшо дене членский взносым жапыштыже ок тўлӧ. Тудлан секретарь тўлаш ик гана веле огыл каласен гынат, но секретарьын мутшо В. Бастракова йолташын ик пылышышкыже пурен да вес пылышыж гыч лектын. Тиде кечылаште тудым тиде вопрос денак комитетышке ўжыктеныт.

Тыге тудо кум тылзе годсек членский взносым тўлен огыл. Тыгак А. Жулькова йолташ взносым тўлен огыл.

М. Сабанина йолташат членский взносым жапыштыже ок тўлӧ. Тышечын ик выводым ышташ лиеш: ВЛКСМ ЦК XI пленумын решенийже-шамычым южо комсомолец - шамыч раш огыт шинче. Садланак нуно Уставын требованийжым огыт шукто.

Комсомольский взносым жапыште тўлаш, Уставын кўштымыжым шуктен шогаш—кажне комсомолецын да комсомольский руководитель шамычын тўн задачышт.

Ончыкыжым ВЛКСМ ЦК XI пленумын решенийже основеш комсомольский организацийын пашажым тўн гычак перестроитлен, Уставым нарушатлыше комсомолец-шамыч вштареш решительно кучедалман.

Т. Миклай.

Астрономий дене туныктышым вучена

Тунемаш тўналмылан тылзат пеле эртыш, а Иван-Солинский средний школышто (Куженерский район) 10 классыште алят астрономийым тунемаш тўналме огыл. Астрономий дене туныктышо уке. Тидын нерген Марийский АССР Наркомпрослан шоналташыже кулеш.

И. Мамаев.

Учкомын тўналтыш пашаже

Йошкар-Оласе 7-ше номеран средний школышто ученический комитетын у составше (председатель В. Сырейщиков) пашам ышташ тўналын.

Эртыше ученический конференций тошто учкомын составшым чот критикователен, угыч сайлыме составлан школышто чыла шотыштат пашам саемдаш корным ончыктен пуэн.

Кызыт посна учком член-шамыч шке коклаштышт функцийым шеледен, пашашке пижыныт.

Академический сектор вуйлатыше М. Кельбедина йолташ тунемше - шамыч коклаште социалистический обязательствым налмашым организоватлен. Школышто 2 ПВХО кружок (руководитель Ратманов), стрелковый (руководитель П. Губин) танцевальный (руководитель П. Жуков) кружок-шамыч пашам план почеш ышташ тўналыныт.

Школышто кажне класслаште политинформацийым эртарат.

Учкомын у составше шке пашашкыже ученический массым кумдан шупшын шога. Посна ученик-шамычын дисциплинышт, тунемме качествышт саемаш тўналын. Теве кодшо тунемме ийыште Г. Милютин дисциплиным пудыртылеш ыле гын, кызыт тудо шке поведенийжым тӧрлатен, тыршен тунемаш тўналын. Тудым тыде 9 „Б" классыште классный организаторлан сайлыме.

Учкомын пашаштыже але ситыдымашат шагал огыл уло. Тунемаш тўналмылан ик тылзе эртен гынат, класс ден класс коклаште социалистический договорым ыштен шуктымо огыл. Пырдыж газетат жапыште огеш лек.

Ончыкыжым нине ситыдымаш - шамычым кўчык срокышто коранден, школа ончылно шогышо задача-шамычым тўрыс шукташлан чыла тунемше-шамычым мобилизоватлаш кўлеш

В. Мамаев.

Международный положений нерген лекций

Новый-Тор'ял. 25 сентябрьыште Старо - Тор'яльский начальный школеш тунемше да колхозник-шамычлан международный положений нерген Марийский АССР Совнаркомын председательын заместительже Г. И. Кондратьев йолташ лекцийым лудын.

Лекцийым кугу куанымаш дене колыштыныт. Лекцийым чылаже 315 ен погынен.

Е. Юркина.

Йытын деч 3.500 тенге доход

„Пўнченгер" колхоз (Ново-Тор'яльский район, Кукмаринский сельсовет) тений чапле йытыным куштен.

Йытын продукцийым государстволан сдатлышаш планым 150 процентлан темен. 1700 тенге премиальный вадбавкым налын. Йытын деч чумыр доходшо 3.500 тенгешке шуын.

М. Соколов.

Ик гектар гыч 180 центнер паренге

Сернурский район „Новая Конька" колхоз тений чылаже 4,80 гектар паренгым шынден ыле. Ик гектар гыч кокла шот дене 180 центнер паренгым налме. Колхозник-шамычлан трудоденьлан 4 килограмм дене логалшаш.

Н. Конаков.

Доходым пайлаш ямдылалтмаш

Карл Маркс лўмеш колхоз (Сотнурский район) тений ял озанлык пашам жапыште завершитлен. Государстволан тўлышаш планым темен.

Кызыт тиде колхоз доходым пайлаш ямдылалтеш.

И. Иванов.

Тўрлӧ нерген кўчыкын

Морко селасе Раймагын вывескыже нерген

Ала
могай
онман
возен
шынден—
„РАЙМАН."

Молотов лўмеш колхоз нерген

Конный дворжат,
амбаржат
Морно клуб деч
чаплыран.
Яндау гай
пўятат,
Морно ер деч
моторран!

Лодырь нерген

Моло-шамыч
нур пашаш
кече
лекмешкан каят.
Лодырь
нўзышат шӧлдраш,
возо
шонго пырс гаяк.
Нерже
йўдын норгынта,
пырдыж-влакым
сургынта.
Лодырь
малыш
шер теммеш,
Кон шинчаже
пуалмеш.

Летун нерген

Ик паша гыч
вес пашаш
„чонгештен"
нусна летун.
Шуныран
онсам налаш
эреак
шона летун.

ШАДТ БУЛАТ.

Отв. редактор—
И. М. САЙТИЕВ.

Э1167. АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Пограничная, дом № 45. № телефона 1—36. 1-ая типография Маргосиздата.